

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 924/2539

นางสาว วัลลภรณ์ เหมะจันทร์โจทก์ นาย พยัพ ศรีกาญจนาผู้ร้อง บริษัท อาคเนย์โฮลดิ้ง 3 จำกัดจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1159, ป.วิ.พ. มาตรา 27, ป.พ.พ. มาตรา 1144, ป.พ.พ. มาตรา 1150, ป.วิ.พ. มาตรา 56, ป.พ.พ. มาตรา 1155, ป.พ.พ. มาตรา 1172, ป.พ.พ. มาตรา 1175, ป.พ.พ. มาตรา 70

ย่อ / หลักกฎหมาย

การที่ผู้ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ร้องเป็น ผู้แทนเฉพาะคดีของนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดโดยอ้างเหตุว่ากรรมการผู้มีอำนาจฝ่ายหนึ่งได้ลาออกเป็นเหตุให้กรรมการที่เหลือไม่สามารถทำกิจการของบริษัทได้ตามข้อบังคับนั้นเป็นกรณีที่จำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมได้จึงต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1159 กรรมการที่มีตัวอยู่คือผู้ร้องยอมทำกิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวนหรือนัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทเท่านั้นจะทำกิจการอย่างอื่นไม่ได้ บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดวิธีการแก้ไขข้อขัดข้องที่เป็นเหตุตามคำร้องของผู้ร้องไว้แล้วซึ่งผู้ร้องชอบที่จะปฏิบัติตามได้หาใช้กรณีที่ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่จะยกมาปรับแก้คดีได้คดี สืบเนื่อง มาจาก โจทก์ ซึ่ง เป็น ผู้ถือหุ้น ใน บริษัท จำเลย ฟ้องว่ามติ ที่ ประชุมใหญ่ วิสามัญ ผู้ถือหุ้น ของ บริษัท จำเลย ที่ จัด ขึ้น เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2537 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ ศาล มี คำสั่ง เพิกถอนมติ ที่ ประชุม ดังกล่าวผู้ร้อง ยื่น คำร้องขอ ให้ ศาล ตั้ง ผู้ร้อง เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีอ้างว่า กรรมการ จำเลย ทุกคน เห็นพ้อง กัน ให้ จำเลย ต่อสู้คดีแต่ เนื่องจาก จำนวน กรรมการ ไม่ครบ ตาม เงื่อนไข ใน ข้อบังคับ ของ จำเลยจึง ไม่อาจกระทำการ แทน จำเลย ได้ ผู้ร้อง ใน ฐานะ กรรมการ และประธาน กรรมการ จำเลย มี ความประสงค์ จะ ต่อสู้ คดี ใน นาม จำเลย พร้อมกับ ยื่นคำให้การ ต่อสู้ คดี ไว้ ขอให้ ศาล มี คำสั่ง รับคำให้การ ไว้ พิจารณาพิพากษาศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ตาม คำร้องของผู้ร้อง และ คำให้การ ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2537 ทั้ง สอง ฉบับ ตามลำดับ ว่า รวม และ รับ เป็น คำให้การโจทก์ รับ สำเนา คำร้องของผู้ร้อง แล้ว ยื่น คำแถลง ว่า ไม่ คัดค้านการ ที่ ผู้ร้อง ขอ เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีต่อมา เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2538 ศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ใหม่ ว่าคำสั่ง ดังกล่าว ศาล สั่ง ไป โดย ผิดหลง อาศัยอำนาจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 ให้ยก เลิก คำสั่งทั้ง สอง คำสั่ง และมี คำสั่ง ใหม่ ว่า ให้ยก คำร้อง ที่ ขอให้ ตั้ง ผู้ร้องเป็น ผู้แทน เฉพาะคดี เนื่องจาก ไม่มี กฎหมายให้อำนาจ ที่ จะ กระทำ ได้และ สั่ง ใน คำให้การ ใหม่ ว่า ไม่รับ เป็น คำให้การ ของ จำเลยผู้ร้อง อุทธรณ์ คำสั่ง เฉพาะ ข้อกฎหมาย โดยตรง ต่อ ศาลฎีกาศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "ผู้ร้อง ขอให้ ตั้ง ผู้ร้องเป็น ผู้แทน เฉพาะคดี ของ นิติบุคคล ประเภท บริษัท จำกัด โดย อ้าง เหตุ ว่า กรรมการผู้มีอำนาจฝ่ายหนึ่งได้ ลาออก เป็นเหตุให้ กรรมการ ที่ เหลือ ไม่สามารถทำ กิจการ ของ บริษัท ได้ ตามข้อบังคับ เหตุ ที่ ผู้ร้อง อ้าง ดังกล่าว เป็นกรณี ที่ จำนวน กรรมการ ลด น้อยลง กว่า จำนวน อันจำเป็น ที่ จะ เป็น องค์ประชุมได้ จึง ต้องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1159 กรรมการ ที่มีตัว อยู่ คือ ผู้ร้อง ยอม ทำ กิจการ ได้ เฉพาะ แต่ ใน เรื่อง ที่ จะ เพิ่มกรรมการ ขึ้น ให้ครบ จำนวน หรือ นัด เรียก ประชุมใหญ่ ของ บริษัทเท่านั้น จะ ทำ กิจการ อย่างอื่น ไม่ได้ บทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ดังกล่าวเป็น บท กำหนด วิธีการ แก้ ข้อ ขัดข้อง ที่ เป็นเหตุ ตาม คำร้องของผู้ร้องไว้ แล้ว ซึ่ง ผู้ร้อง ชอบ ที่ จะ ปฏิบัติ ตาม ได้ หาใช้ กรณี ที่ ไม่มี บทบัญญัติ กฎหมาย ที่ จะยกมา ปรับ แก้ คดี ได้ กรณี ไม่จำต้อง อาศัย เทียบ บทกฎหมาย ที่ ไกลเคียง อย่างยิ่ง ดัง ที่ ผู้ร้อง

อ้าง ไม่ ที่ ศาลชั้นต้น มีคำสั่ง ยกคำร้อง ของ ผู้ร้อง นั้น ศาลฎีกา เห็นพ้อง ด้วย อุทธรณ์ คำสั่งของ ผู้ร้อง ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน ตามข้อวินิจฉัยที่ตัดสินเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 924/2539นางสาว วัลลภรณ์ เหมะจันทร์โจทก์นาย พยัพ ศรีกาญจนาผู้ร้องบริษัท อาคเนย์ โฮลดิ้ง 3 จำกัดจำเลย ป.พ.พ. ม. 1159การที่

คำพิพากษา

ผู้ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ร้องเป็น ผู้แทนเฉพาะคดีของนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดโดยอ้างเหตุว่า กรรมการผู้มีอำนาจฝ่ายหนึ่งได้ลาออกเป็นเหตุให้กรรมการที่เหลือไม่สามารถทำกิจการของบริษัท ได้ตามข้อบังคับนั้นเป็นกรณีที่จำนวนกรรมการลดน้อยลงกว่าจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็น องค์ประชุมได้จึงต้องด้วยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1159กรรมการที่มีตัวอยู่คือผู้ ร้องยอมทำกิจการได้เฉพาะแต่ในเรื่องที่จะเพิ่มกรรมการขึ้นให้ครบจำนวนหรือนัดเรียกประชุม ใหญ่ของบริษัทเท่านั้นจะทำกิจการอย่างอื่นไม่ได้บทบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดวิธีการแก้ไขข้อขัดข้อง ที่เป็นเหตุตามคำร้องของผู้ร้องไว้แล้วซึ่งผู้ร้องชอบที่จะปฏิบัติตามได้หาใช้กรณีที่ไม่มีบทบัญญัติ กฎหมายที่จะยกมาปรับแก้คดีได้คดี สืบเนื่อง มาจาก โจทก์ ซึ่ง เป็น ผู้ถือหุ้น ใน บริษัท จำเลย ฟ้อง ว่ามติ ที่ ประชุมใหญ่ วิสามัญ ผู้ถือหุ้น ของ บริษัท จำเลย ที่ จัด ขึ้น เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2537 ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ ศาล มี คำสั่ง เพิกถอนมติ ที่ ประชุม ดังกล่าวผู้ร้อง ยื่น คำร้องขอ ให้ ศาล ตั้ง ผู้ร้อง เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีอ้างว่า กรรมการ จำเลย ทุกคน เห็นพ้อง กัน ให้ จำเลย ต่อสู้ คดีแต่ เนื่องจาก จำนวน กรรมการ ไม่ครบ ตาม เงื่อนไข ใน ข้อบังคับ ของ จำเลยจึง ไม่อาจ กระทำการ แทน จำเลย ได้ ผู้ร้อง ใน ฐานะ กรรมการ และประธาน กรรมการ จำเลย มี ความ ประสงค์ จะ ต่อสู้ คดี ใน นาม จำเลย พร้อมกับ ยื่นคำให้การ ต่อสู้ คดี ไว้ ขอให้ ศาล มี คำสั่ง รับคำ ให้การ ไว้ พิจารณาพิพากษาศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ตาม คำร้องของผู้ร้อง และ คำให้การ ลงวันที่14 พฤศจิกายน 2537 ทั้ง สอง ฉบับ ตามลำดับ ว่า รวม และ รับ เป็น คำให้การโจทก์ รับ สำเนา คำร้อง ของผู้ร้อง แล้ว ยื่น คำแถลง ว่า ไม่ คัดค้านการ ที่ ผู้ร้อง ขอ เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีต่อมา เมื่อ วันที่ 30 มกราคม 2538 ศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ใหม่ ว่าคำสั่ง ดังกล่าว ศาล สั่ง ไป โดย ผิดหลง อาศัย อำนาจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 ให้ยก เลิก คำสั่งทั้ง สอง คำสั่ง และ มี คำสั่ง ใหม่ ว่า ให้ยก คำร้อง ที่ ขอให้ ตั้ง ผู้ร้องเป็น ผู้แทน เฉพาะคดี เนื่องจาก ไม่มี กฎหมาย ให้ อำนาจ ที่ จะ กระทำ ได้และ สั่ง ใน คำให้การ ใหม่ ว่า ไม่รับ เป็น คำให้การ ของ จำเลยผู้ร้อง อุทธรณ์ คำสั่ง เฉพาะ ข้อกฎหมาย โดยตรง ต่อ ศาลฎีกาศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "ผู้ร้อง ขอให้ ตั้ง ผู้ร้อง เป็น ผู้แทน เฉพาะคดี ของ นิติบุคคล ประเภท บริษัท จำกัด โดย อ้าง เหตุ ว่า กรรมการผู้มีอำนาจ ฝ่ายหนึ่ง ได้ ลาออก เป็นเหตุให้ กรรมการ ที่ เหลือ ไม่สามารถทำ กิจการ ของ บริษัท ได้ ตาม ข้อบังคับ เหตุ ที่ ผู้ร้อง อ้าง ดังกล่าว เป็นกรณี ที่ จำนวน กรรมการ ลด น้อยลง กว่า จำนวน อัน จำเป็น ที่ จะ เป็น องค์ประชุมได้ จึง ต้องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1159 กรรมการ ที่ มีตัว อยู่ คือ ผู้ร้อง ย่อม ทำ กิจการ ได้ เฉพาะ แต่ใน เรื่อง ที่ จะ เพิ่มกรรมการ ขึ้น ให้ ครบ จำนวน หรือนัด เรียก ประชุมใหญ่ ของ บริษัทเท่านั้น จะ ทำ กิจการ อย่างอื่น ไม่ได้ บทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ดังกล่าวเป็น บท กำหนด วิธีการ แก้ ข้อ ขัดข้อง ที่ เป็นเหตุตาม คำร้อง ของผู้ร้องไว้ แล้ว ซึ่ง ผู้ร้อง ชอบ ที่ จะ ปฏิบัติ ตาม ได้ หาใช้ กรณี ที่ ไม่มี บทบัญญัติ กฎหมาย ที่ จะ ยกมา ปรับ แก้ คดี ได้ กรณี ไม่จำต้อง อาศัย เทียบ บทกฎหมาย ที่ ไกลเคียง อย่างยิ่ง ดัง ที่ ผู้ร้อง อ้าง ไม่ ที่ ศาลชั้นต้น มีคำสั่ง ยกคำร้อง ของ ผู้ร้อง นั้น ศาลฎีกา เห็นพ้อง ด้วย อุทธรณ์ คำสั่งของ

ผู้ร้อง ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน(วินัย วิมลเศรษฐ-จิระ บุญพจนสุนทร-ชูชาติ ศรีแสง)แหล่งที่มา สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการแผนกหมายเลขคดีศาลฎีกาหมายเลขคดีศาลชั้นต้นหมายเลขคดีแดงศาลชั้นต้นหมายเลขเหตุบริษัทจำกัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายที่ต้องมีผู้ดำเนินการแทนและบุคคลที่จะเข้ามาดำเนินการงานของบริษัทนี้เรียกว่า"กรรมการ"(กรณีมีผู้บริหารคนเดียว)หรือ"คณะกรรมการ"(กรณีมีผู้บริหารหลายคน)ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา1144ที่กำหนดให้บริษัทจำกัดจะมีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้เพียงแต่กรรมการเหล่านั้นต้องดำเนินกิจการภายในกรอบอำนาจที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การจัดการงานของบริษัทเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัทและอยู่ภายในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่แห่งผู้ถือหุ้นทั้งปวง จำนวนของกรรมการบริษัทจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นกฎหมายมิได้กำหนดไว้แต่ให้อยู่ในดุลพินิจของที่ประชุมใหญ่จะกำหนดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1150แต่อาจมีการกำหนดไว้ในข้อบังคับได้ซึ่งบางบริษัทก็มีข้อบังคับกำหนดจำนวนอย่างต่ำหรืออย่างสูงหรือทั้งสองอย่างไว้ เช่นให้กรรมการคนเดียวลงนามแทนบริษัทได้หรือให้กรรมการสองคนลงนามแต่ต้องประทับตราบริษัทด้วย เป็นต้น ในทางปฏิบัติบริษัทจำกัดไม่ว่าจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีหรือถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดี บริษัทก็มักจะแนบเอกสารท้ายคำฟ้องหรือคำให้การเป็นข้อบังคับเกี่ยวกับจำนวนกรรมการและเงื่อนไขของผู้มีอำนาจในการดำเนินการแทนบริษัทเพื่อให้ศาลทราบเป็นเบื้องต้นอยู่แล้วฉะนั้น ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนกรรมการและเงื่อนไขของผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัทจึงมักไม่ค่อยมีปัญหาให้นำมาพิจารณากัน สำหรับในคดีที่หมายเลขเหตุนี้บริษัทจำเลยประสบปัญหาไม่มีผู้ดำเนินการแทนบริษัทเนื่องจากกรรมการผู้มีอำนาจฝ่ายหนึ่งได้ลาออกเป็นเหตุให้กรรมการที่เหลือไม่สามารถดำเนินการของบริษัทได้ตามข้อบังคับซึ่งบริษัทจำเลยก็ได้เตรียมพร้อมที่จะต่อสู้คดี โดยพยายามหาทางออกให้ผู้ร้องซึ่งเป็นกรรมการและประธานกรรมการมาร้องขอให้ศาลตั้งตนเป็นผู้แทนเฉพาะคดีของบริษัทจำเลยซึ่งตามกฎหมายแล้วไม่มีบทบัญญัติให้ทำเช่นนั้นได้เพราะ การตั้งผู้แทนเฉพาะคดีมิได้เฉพาะที่ปรากฏไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา56อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับอำนาจฟ้องของผู้ไร้ความสามารถเท่านั้นประกอบกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1159ก็ระบุไว้ชัดแจ้งแล้วว่าถ้าจำนวนกรรมการลดน้อยลงอันไม่อาจจะเป็นองค์ประชุมได้กรรมการที่เหลืออยู่ก็จะทำกิจการอื่นๆไม่ได้เว้นแต่ในเรื่องการเพิ่มกรรมการให้ครบจำนวน หรือนัดเรียกประชุมใหญ่เท่านั้นจึงเห็นได้ว่ากรณีของบริษัทจำเลยมีทางเลือกอยู่2ประการคือ 1.ให้กรรมการที่เหลืออยู่ตั้งกรรมการที่ว่างให้ครบจำนวนซึ่งอำนาจนี้เป็นอำนาจของกรรมการไม่ใช่ของที่ประชุมใหญ่ทั้งนี้เป็นไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1155ที่บัญญัติว่า"ถ้าตำแหน่งว่างลงในสภกรรมการเพราะเหตุอื่นนอกจากถึงคราวออกตามวาระให้ท่านว่ากรรมการจะเลือกผู้อื่นตั้งขึ้นใหม่ให้เต็ม ที่ว่างก็ได้" 2.กรรมการที่เหลือมีสิทธินัดเรียกประชุมใหญ่ของบริษัทได้ซึ่งเป็นไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1172วรรคแรกว่า"กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้สุดแล้วแต่จะเห็นสมควร" มีข้อสังเกตว่าหากบริษัทจำเลยใช้ทางเลือกที่2คือนัดเรียกประชุมวิสามัญเป็นทางแก้ปัญหาคือที่ควรพิจารณาต่อไปก็คือตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1175กำหนดไว้ว่าในการเรียกประชุมดังกล่าวต้องบอกกล่าวแก่ผู้ถือหุ้นก่อนอาจจะเป็นโดยการตีพิมพ์คำบอกกล่าวนัดประชุมอย่างน้อย2ครั้งในหนังสือพิมพ์แห่งท้องที่ฉบับหนึ่งหรือก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า7วันหรือส่งคำบอกกล่าวไปยังผู้ถือหุ้นตามชื่อในทะเบียนของบริษัททางไปรษณีย์ก่อนวันนัดประชุมไม่น้อยกว่า7วันเห็นได้ว่า

ทางเลือกที่2นี้ก็จะได้มาซึ่งจำนวนกรรมการที่ครบถ้วนตามข้อบังคับของบริษัทอาจทำให้ระยะเวลาที่จะยื่นคำให้การหรือคำคัดค้านในคดีที่โจทก์ฟ้องหมดสิ้นไปก่อนอันเนื่องมาจากต้องเสียเวลาในขั้นตอนประกาศทางหน้าหนังสือพิมพ์และส่งจดหมายไปรษณีย์ไปยังผู้ถือหุ้นส่งผลให้รูปคดีของบริษัทจำเลยต้องเสียหายไปได้ ทางเลือกที่ดีของบริษัทจำเลยน่าจะเป็นทางเลือกที่1เพราะให้อำนาจกรรมการที่เหลืออยู่ตั้งกรรมการที่ว่างให้ครบจำนวนได้โดยไม่ต้องเรียกประชุมใหญ่ให้เสียเวลาซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา1155กำหนดให้กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่สามารถอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่ากำหนดเวลาที่กรรมการเดิม(ที่ลาออก)จะมีสิทธิอยู่ได้เท่านั้น คดีนี้มีปัญหามาจากผู้ถือหุ้นฟ้องขอให้เพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญผู้ถือหุ้นของบริษัทจำเลยทั้งยังปรากฏว่ากรรมการส่วนหนึ่งของบริษัทลาออกจนกรรมการที่เหลืออยู่ไม่อาจดำเนินการกิจการของบริษัทได้ตามข้อบังคับแสดงว่าบริษัทจำเลยกำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการภายในบริษัท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา70ความประสงค์ของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยผู้แทนของนิติบุคคลมาตรา1144บริษัทจำกัดให้มีกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนด้วยกันจัดการตามข้อบังคับของบริษัทและอยู่ในความครอบงำของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นดังนั้นกรรมการบริษัทจึงเป็นผู้แทนของบริษัทซึ่งโดยปกติเฉพาะอย่างยิ่งในบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการจัดการที่เป็นระบบมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนแน่นอนในการบริหารกิจการมักจะมีคณะกรรมการบริษัทคณะหนึ่งเป็นผู้ดำเนินการกิจการของบริษัทในลักษณะที่เป็นผู้กำหนดนโยบายและเป้าหมายในการประกอบธุรกิจของบริษัทแต่ในส่วนของการบริหารกิจการให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตามแนวนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้มักจะมีบุคคลอีกคนหนึ่งหรือคณะหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่บริหารที่มีชื่อเรียกต่างๆเช่นผู้จัดการใหญ่หรือผู้อำนวยการกับคณะเป็นผู้บริหารซึ่งบุคคลเหล่านี้ก็มักจะเป็นกรรมการของบริษัทอยู่ด้วยและบุคคลเหล่านี้เองที่จะเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทในส่วนที่จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับกิจการต่างๆของบริษัท โดยที่บริษัทจำกัดนอกจากจะมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะบริษัทจำกัดกำหนดวิธีการจัดการไว้ก็ตามแต่บริษัทก็ยังสามารถตั้งข้อบังคับของบริษัทขึ้นบังคับใช้ให้แตกต่างไปจากที่กฎหมายนี้กำหนดไว้ก็ได้ดังจะเห็นได้จากมาตรา1158ว่านอกจากจะมีข้อบังคับของบริษัทไว้เป็นอย่างอื่นเพราะฉะนั้นตามข้อเท็จจริงในคดีตามคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้สมมติว่าบริษัทจำเลยมีข้อบังคับกำหนดตัวกรรมการผู้จะมีอำนาจทำการแทนบริษัทไว้ชัดเจนแน่นอนว่าได้แก่กรรมการคนใดบ้างหากนำมาตรา1159มาใช้บังคับว่าให้กรรมการที่เหลืออยู่แต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นให้ครบจำนวนก็จะเห็นได้ว่าหากกรรมการที่ตั้งเพิ่มขึ้นใหม่เป็นกรรมการชนิดที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการผู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายการดำเนินการกิจการของบริษัทก็คงจะสามารถแต่งตั้งได้โดยไม่มีปัญหาแต่หากกรรมการที่ตั้งเพิ่มขึ้นใหม่นี้จะเข้ามาเป็นกรรมการชนิดที่จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่บริหารผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทได้ด้วยเช่นนี้ก็น่าคิดว่าจะมีปัญหาติดขัดเกิดขึ้นในการแต่งตั้งหรือไม่เพราะจะต้องมีการแก้ไขข้อบังคับของบริษัทที่กำหนดไว้ชัดเจนว่าบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนบริษัทได้ซึ่งในเรื่องการแก้ไขข้อบังคับนี้มาตรา1145บังคับว่าการเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของบริษัทจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีการลงมติพิเศษซึ่งมีกรรมวิธีตามมาตรา1194ที่จะเห็นได้ว่าลำพังแต่ในเวลาปกติที่บริษัทไม่มีปัญหาภายในเกี่ยวกับการจัดการครุ่นอยู่ก็นับว่ายากอยู่แล้วดังนั้นยิ่งในเวลาที่เราเห็นได้ว่าบริษัทกำลังมีปัญหาอย่างเช่นบริษัทจำเลยในคดีนี้ก็ยิ่งเห็นได้ว่าการลงมติพิเศษเพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของบริษัทเกี่ยวกับตัวกรรมการผู้จะมีอำนาจทำการแทนบริษัทก็จะยิ่งเป็นไปได้ไม่ได้เหตุนี้มาตรา1159ที่คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้

กล่าวว่าเป็นบทกำหนดวิธีการแก้ไขข้อขัดข้องที่เป็นเหตุตามคำร้องของผู้ร้องไว้แล้วบางที่อาจจะมีการข้อจำกัดอย่างที่กำลังมาข้างต้นก็ได้ ถ้าเช่นนั้นจะมีวิธีการอย่างไรที่จะแก้ไขปัญหายกขึ้นได้ปัญหานี้ น่าจะมีทางออกตามมาตรา 73 ที่ว่าถ้ามีตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้แทนของนิติบุคคลและมีเหตุอันควรเชื่อว่าการปล่อยตำแหน่งว่างไว้น่าจะเกิดความเสียหายขึ้นได้เมื่อผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการร้องขอศาลจะแต่งตั้งผู้แทนชั่วคราวขึ้นก็ได้เหตุนี้ผู้ร้องในคดีนี้ซึ่งเป็นประธานกรรมการของบริษัทจำเลยจึงเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้ศาลตั้งตนเป็นผู้แทนชั่วคราวเพื่อดำเนินการต่อสู้คดีตามที่บริษัทจำเลยถูกฟ้องนี้ได้โดยต้องแสดงให้เห็นว่าถ้าไม่ทำเช่นนั้นจะเกิดความเสียหายแก่บริษัทจำเลยได้และเมื่อต่อไปปัญหาที่เกิดขึ้นในบริษัทได้มีการแก้ไขเรียบร้อยแล้วกรรมการบริษัทก็สามารถดำเนินการตามมาตรา 1158 หรือตามข้อบังคับที่มีอยู่ต่อไปได้ จิตฤดี วีระเวสส์ สอนชัย สิริา วิทยกุลคำพิพากษา: คดี สืบเนื่อง มาจาก โจทก์ ซึ่งเป็น ผู้ถือหุ้น ใน บริษัท จำเลย ฟ้อง ว่ามติ ที่ ประชุมใหญ่ วิสามัญ ผู้ถือหุ้น ของ บริษัท จำเลย ที่ จัด ขึ้น เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2537 ไม่ ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ ศาล มี คำสั่ง เพิกถอนมติ ที่ ประชุม ดังกล่าวผู้ร้อง ยื่น คำร้องขอ ให้ ศาล ตั้ง ผู้ร้อง เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีอ้างว่า กรรมการ จำเลย ทุกคน เห็นพ้อง กัน ให้ จำเลย ต่อสู้ คดีแต่ เนื่องจาก จำนวน กรรมการ ไม่ครบ ตาม เงื่อนไข ใน ข้อบังคับ ของ จำเลยจึง ไม่อาจ กระทำการ แทน จำเลย ได้ ผู้ร้อง ใน ฐานะ กรรมการ และประธาน กรรมการ จำเลย มี ความ ประสงค์ จะ ต่อสู้ คดี ใน นาม จำเลย พร้อมกับ ยื่นคำให้การ ต่อสู้ คดี ไว้ ขอให้ ศาล มี คำสั่ง รับคำ ให้การ ไว้ พิจารณาพิพากษาศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ตาม คำร้องของผู้ร้อง และ คำให้การ ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2537 ทั้ง สอง ฉบับ ตามลำดับ ว่า รวม และ รับ เป็น คำให้การโจทก์ รับ สำเนา คำร้อง ของผู้ร้อง แล้ว ยื่น คำแถลง ว่า ไม่ คัดค้านการ ที่ ผู้ร้อง ขอ เป็น ผู้แทน จำเลย เฉพาะคดีต่อมา เมื่อ วันที่ 30 มกราคม 2538 ศาลชั้นต้น มี คำสั่ง ใหม่ ว่าคำสั่ง ดังกล่าว ศาล สั่ง ไป โดย ผิดหลง อาศัย อำนาจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 ให้ยก เลิก คำสั่งทั้ง สอง คำสั่ง และ มี คำสั่ง ใหม่ ว่า ให้ยก คำร้อง ที่ ขอให้ ตั้ง ผู้ร้องเป็น ผู้แทน เฉพาะคดี เนื่องจาก ไม่มี กฎหมาย ให้ อำนาจ ที่ จะ กระทำ ได้และ สั่ง ใน คำให้การ ใหม่ ว่า ไม่รับ เป็น คำให้การ ของ จำเลยผู้ร้อง อุทธรณ์ คำสั่ง เฉพาะ ข้อกฎหมาย โดยตรง ต่อ ศาลฎีกาศาลฎีกา วินิจฉัย ว่า "ผู้ร้อง ขอให้ ตั้ง ผู้ร้อง เป็น ผู้แทน เฉพาะคดี ของ นิติบุคคล ประเภท บริษัท จำกัด โดย อ้าง เหตุ ว่า กรรมการผู้มีอำนาจ ฝ่ายหนึ่ง ได้ ลาออก เป็นเหตุ ให้ กรรมการ ที่ เหลือ ไม่สามารถทำ กิจการ ของ บริษัท ได้ ตาม ข้อบังคับ เหตุ ที่ ผู้ร้อง อ้าง ดังกล่าว เป็นกรณี ที่ จำนวน กรรมการ ลด น้อยลง กว่า จำนวน อัน จำเป็น ที่ จะ เป็น องค์ประชุมได้ จึง ต้องด้วย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1159 กรรมการ ที่ มีตัว อยู่ คือ ผู้ร้อง ย่อม ทำ กิจการ ได้ เฉพาะ แต่ใน เรื่อง ที่ จะ เพิ่มกรรมการ ขึ้น ให้ ครบ จำนวน หรือ นัด เรียก ประชุมใหญ่ ของ บริษัทเท่านั้น จะ ทำ กิจการ อย่างอื่น ไม่ได้ บทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ดังกล่าวเป็น บท กำหนด วิธีการ แก้ ข้อ ขัดข้อง ที่ เป็นเหตุ ตาม คำร้อง ของผู้ร้องไว้ แล้ว ซึ่ง ผู้ร้อง ชอบ ที่ จะ ปฏิบัติ ตาม ได้ หาใช่ กรณี ที่ ไม่มี บทบัญญัติ กฎหมาย ที่ จะ ยกมา ปรับ แก่ คดี ได้ กรณี ไม่จำต้อง อาศัย เทียบ บทกฎหมาย ที่ ไกลเคียง อย่างยิ่ง ดัง ที่ ผู้ร้อง อ้าง ไม่ ที่ ศาลชั้นต้น มีคำสั่ง ยกคำร้อง ของ ผู้ร้อง นั้น ศาลฎีกา เห็นพ้อง ด้วย อุทธรณ์ คำสั่งของ ผู้ร้อง ฟังไม่ขึ้น "พิพากษายืน

องค์คณะ

วินัย วิมลเศรษฐ · จิระ บุญพจนสุนทร · ชูชาติ ศรีแสง

